

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 502/2021-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Spoločnosti Ľudí dobrej vôle**, občianskeho združenia, Mäsiarska 13, Košice, IČO 00 695 246, právne zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Takáčom, Horná 51, Banská Bystrica, IČO 42 301 688, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 71/2019 z 29. marca 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 50/2020 z 28. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 3. augusta 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 71/2019 z 29. marca 2019 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Cdo 50/2020 z 28. apríla 2021 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľka žiada primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalobkyne v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 40 C 32/2018 o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom proti žalovaným v 3. a 4. rade, a zároveň, že kúpne zmluvy medzi žalovanými v 1. a 4. rade a medzi žalovanými 2. a 4. rade sú neplatnými právnymi úkonmi. Sťažovateľka k tomuto konaniu vo veci samej podala návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, čo odôvodnila judikovanou pohľadávkou proti žalovanej v 2. rade. Neskôr sťažovateľka zistila, že uvedený návrh bol z konania sp. zn. 40 C 32/2018 vylúčený a bol zaevidovaný na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 24 C 3/2018, následne postúpený Okresnému súdu Košice II, aby bol vrátený Okresnému súdu Košice I.

Okresný súd Košice I o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia rozhodol uznesením č. k. 24 C 3/2018 z 8. februára 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že návrh sťažovateľky zamietol.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Krajský súd postupoval podľa § 387 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), teda s odôvodnením uznesenia okresného súdu sa v plnej miere stotožnil a v relevantnej časti napadnutého uznesenia krajský súd navyše uviedol: *„Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca osvedčil jeden zo základných predpokladov pre vyhoviecie návrhu, a to existenciu svojej peňažnej pohľadávky voči žalovanej v 2. rade. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že napriek vyššie uvedenému nie je možné návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia vyhovieť, lebo nie je splnený ďalší základný predpoklad, a to, že nehnuteľnosť, ku ktorej má byť záložné právo žalobcu zriadené, nie je vlastníctvom dlžníka - žalovanej v 2. rade, ale žalovaného v 1. rade, o čom svedčí list vlastníctva...“* Námietku sťažovateľky o nepreskúmateľnosti uznesenia okresného súdu vyhodnotil krajský súd ako nedôvodnú a uviedol, že *„Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia vysvetlil svoje úvahy, na základe ktorých dospel k záveru, že neboli splnené všetky zákonné podmienky pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia v zmysle § 343 a § 344 CSP.“*

4. Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom uviedol: *„Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo... Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých svojich skorších rozhodnutiach (por. 1 Cdo 188/2017, 2 Cdo 96/2017, 3 Cdo 157/2017, 4 Cdo 149/2017, 5 Cdo 77/2017, 6 Cdo 176/2017, 7 Cdo 56/2018, 8 Cdo 83/2017, 5 Obdo 10/2018) dospel k záveru, že rozhodnutie o zabezpečovacom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak sa konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladnom opatrení bez toho, aby naň nadväzovala žaloba... V prejednávanej veci však nejde ani o jeden z vymenovaných prípadov. Žalobca návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia podal v konaní, v ktorom sa vo veci samej na základe žaloby podanej súdu prvej inštancie sp. zn. 40 C 32/2018 domáha aj určenia vlastníckeho práva*

dlžníka k nehnuteľnosti, resp. určenie, že úkony, ktorými došlo k scudzeniu nehnuteľnosti sú voči žalobcovi - veriteľovi právne neúčinné. Pokiaľ súd prvej inštancie tento návrh zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, dané potvrdzujúce rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej v zmysle § 420 CSP, pretože bolo vydané v priebehu civilného sporového konania, v ktorom sa vo veci samej (teda o žalobou uplatnenom nároku, o ktorom má byť v konaní vecne rozhodnuté) rozhoduje rozsudkom (§ 212 ods. 1 CSP).

Vo vzťahu k dovolaniu sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol: „V zmysle § 421 ods. 2 CSP ale dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP, vrátane uznesenia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia (§ 357 písm. d/ CSP). Z uvedeného vyplýva, že prípustnosť dovolania žalobcu proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zamietajúce návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, je vylúčené ustanovením § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d/ CSP.“

5.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že krajský súd ani najvyšší súd sa nevysporiadali s jej zásadnými argumentmi, ktorými odôvodňovala návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Uznesenie najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za svojvoľné, arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že najvyšší súd sa dovolaním meritórne vôbec nezaoberal.

7. Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sťažovateľka odôvodnila tým, že „Napriek tomu, že sa Sťažovateľ domáhal nariadenia zabezpečovacieho opatrenia, o ktorom malo byť rozhodnuté do 30 dní, a teda ním mala byť promptne zabezpečená pohľadávka (súdmi priznaná a exekučne vymáhaná), tak pre pochybenia súdov nie je záložné právo zriadené ani po takmer 3 rokoch.“. Okrem toho sťažovateľka považuje konanie zo strany Okresného súdu Košice I, ktorým bol návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia vylúčený na samostatné konanie, za neefektívny postup, ktorým bolo porušené právo sťažovateľky na zákonného sudcu.

8. Požiadavku primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodnila tri roky trvajúcou právnou neistotou.

9.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Jadrom tvrdení sťažovateľky je, že k porušeniu jej ústavných práv došlo zo strany všeobecných súdov nedostatočným odôvodnením napadnutých rozhodnutí, neefektívnym konaním a napokon aj

tým, že ani po neprimerane dlhej dobe k nariadeniu požadovaného zabezpečovacieho opatrenia nedošlo.

III.1. K porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

11. Posledná veta § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uvádza, že ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

12. Princíp zachovania lehoty po podaní dovolania aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku však v každom prípade predpokladá riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku pritom nemožno hovoriť v prípade, ak je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa. V opačnom prípade by sme totiž pripustili možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti.

13. O tento prípad ide aj vo veci sťažovateľky. Sťažovateľka dovolaním napadla uznesenie krajského súdu, ktorým krajský súd ako súd odvolací rozhodoval o návrhu sťažovateľky na vydanie zabezpečovacieho opatrenia v konaní, kde meritum veci predstavuje určenie neplatnosti právnych úkonov viažucich sa k nehnuteľnostiam (kúpne zmluvy, záložné zmluvy).

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí za splnenia podmienok uvedených pod písmenami a) až f).

15.

16. Vo veci sťažovateľky však nešlo o prípad trvalej úpravy pomerov, ale o návrh, ktorým sa malo zabezpečiť plnenie pohľadávky v prípade eventuálneho určenia neplatnosti právnych úkonov súvisiacich s nehnuteľnosťou, ktorá bola v hre. V žiadnom prípade preto nemôžeme hovoriť, že by v prípadne namietaného uznesenia krajského súdu vo veci sťažovateľky išlo o rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie, ktorými sa konanie končí, ako to predpokladá ustanovenie § 420 CSP.

17. Ustanovenie § 421 ods. 1 CSP pripúšťa možnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Zároveň však

samotná zákonná úprava v § 421 ods. 2 CSP vylučuje možnosť podať dovolanie proti rozhodnutiam odvolacieho súdu, ktorými odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). Z možnosti podať dovolanie je tak vylúčené aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia [§ 357 písm. d) CSP].

18. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému tento opravný prostriedok nie je prípustný, nemožno prihliadať na rozhodnutie najvyššieho súdu o jeho odmietnutí v súvislosti s plynutím dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 103/09, I. ÚS 49/02, I. ÚS 134/03, I. ÚS 209/03). Neprípustné dovolanie nemožno totiž z hľadiska čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za účinný a dostupný právny prostriedok nápravy, ktorý je predpokladom (podmienkou) podania sťažnosti na ústavnom súde podľa tohto článku ústavy, a na jeho podanie nie je preto z hľadiska plynutia uvedenej lehoty na podanie sťažnosti na ústavnom súde možné prihliadať (IV. ÚS 163/2018, II. ÚS 442/2019).

19. Sťažovateľka podala mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o nariadení zabezpečovacieho opatrenia, hoci zákon možnosť podať tento mimoriadny opravný prostriedok proti takému rozhodnutiu nepripúšťa.

V prípade sťažovateľky nemožno hovoriť o riadnom vyčerpaní opravného prostriedku, a preto nemožno lehotu na podanie ústavnej sťažnosti počítať od momentu, keď bolo sťažovateľke doručené rozhodnutie najvyššieho súdu o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku, ale od momentu, keď napadnuté uznesenie krajského súdu (uznesenie o odvolaní) nadobudlo právoplatnosť.

20. Ústavný súd zistil, že napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 18. júna 2019. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súde doručená 3. augusta 2021, teda celkom zjavne po uplynutí lehoty dvoch mesiacov vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu.

21. Nad rámec uvedených záverov ústavný súd konštatuje vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (zákonný sudca), že z priloženého odvolania proti uzneseniu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľka vôbec nevyužila odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. c) CSP. Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd ako súd odvolací sa logicky nemohol zaoberať argumentom o porušení práva na zákonného sudcu, keďže túto argumentáciu uplatňuje sťažovateľka až v ústavnej sťažnosti.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

III.2. K porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

23. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k odmietnutiu dovolania sťažovateľky z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

24. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd porušil jej práva tým, že dovolanie bez meritórneho prieskumu odmietol.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (II. ÚS 442/2019).

25. Ústavný súd poukazuje aj na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01, IV. ÚS 163/2018).

26. Postup najvyššieho súdu, ktorý odmietol dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu vo veci nariadenia zabezpečovacieho opatrenia, keďže ide o rozhodnutie, proti ktorému právna úprava Civilného sporového poriadku neumožňuje podať dovolanie, nemožno považovať za postup, ktorý by bol spôsobilý porušiť sťažovateľkou označené základné práva na ochranu vlastníctva a súdnu ochranu. Navyše, sťažovateľka riadne zastúpená advokátom v ústavnej sťažnosti okrem nespokojnosti s výsledkom konania o svojom návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia neuviedla žiadne konkrétne okolnosti, pochybenia v postupe najvyššieho súdu, prípadne nedostatky jeho odôvodnenia.

27. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej uznesenie najvyššieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jej základných práv, je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

28. V súvislosti s namietaným porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sťažovateľka argumentovala: „... *pre pochybenia súdov nie je záložné právo zriadené ani po takmer 3 rokoch.*“

Aj v tejto časti je potrebné považovať ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už súd rozhodol pred podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd vychádza aj zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte môže dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (III. ÚS 71/2018, I. ÚS 61/2020).

29. Napokon strohá nespokojnosť sťažovateľky s negatívnym výsledkom rozhodovania všeobecných súdov o jej návrhu nemôže sama osebe znamenať porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v sťažnostnom petite (finančné zadost'učinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

Peter Molnár
predseda senátu